

Výstupy se vztahem k primární prevenci jsou označeny

barevně – výtah ze ŠVP ZŠ Gutha – Jarkovského Kostelec nad Orlicí.

V níže uvedeném výtahu jsou uvedeny pouze předměty Výchova ke zdraví, Informatika a Občanská a rodinná výchova, protože v těchto předmětech se škola věnuje tématům primární prevence nejvíce.

Výchova ke zdraví

6. ročník

Konkrétní výstupy pro žáka	Učivo	Výstupy
	Vztahy mezi lidmi a formy soužití	Výchova k občanství: 1.7 Výchova ke zdraví: 1., 2.
respektuje pravidla soužití mezi vrstevníky a svým chováním přispívá k dobrým vztahům mezi lidmi v rodině, škole, obci; jmenuje podmínky vzniku manželství a plánovaného rodičovství	vztahy ve dvojici	
	vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity	
	Změny v životě člověka a jejich reflexe	Výchova ke zdraví: 1., 9., 11.,12
charakterizuje období puberty; respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery; vymezí hodnoty člověka důležité pro navazování partnerských vztahů	dětství, puberta, dospívání	
uplatňuje zásady hygieny; pojmenovává pohlavní orgány	sexuální dospívání a reprodukční zdraví	

	Zdravý způsob života a péče o zdraví	Výchova ke zdraví:3., 4., 5., 6., 7., 8., 9.,10., 15. Tělesná výchova 1.2, 1.5, Výchova k občanství: 1.6
sestaví rodinný jídelníček dle zásad správného stravování	výživa a zdraví	
vyvaruje se nevhodného využívání volného času a umí rozpoznat rizika; zařazuje do svého režimu dne vhodné formy aktivního odpočinku	vlivy vnějšího a vnitřního prostředí na zdraví	
uplatňuje zásady tělesné a duševní hygieny	tělesná a duševní hygiena, denní režim	
uplatňuje zásady hygienických norem	ochrana před přenosnými chorobami	
projevuje zodpovědné chování v situacích ohrožujících zdraví	ochrana před chronicky nepřenosnými chorobami a před úrazy	
	Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence	Výchova ke zdraví: 3.,4., 9.,10. 13., 14.,15. Tělesná výchova 1.4 Výchova k občanství: 1.5, 2.3, 4.10
rozlišuje typy stresů a vyvaruje	stres a jeho vztah ke zdraví	

se faktorům ke stresu vedoucím		
uvědomuje si rizika zneužívání návykových látek	autodestruktivní závislosti	
rozpozná situace ohrožující jeho bezpečnost, vyrovnává se situací narušující bezpečnost ostatních	skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita	
	bezpečné chování a komunikace	
projevuje odpovědnost k sobě samému odpovědnost za své zdraví i zdraví druhých	dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví	
uvědomuje si rizika nabídek zprostředkovaných neosobně; porovná informace na základě různých zdrojů	manipulativní reklama a informace	
dokáže aktivizovat složky záchranného systému	ochrana člověka za mimořádných událostí	
	Hodnota a podpora zdraví	
popíše hierarchii potřeb člověka v jednotlivých vývojových etapách života	celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci	
popíše dopady zdravého a nezdravého životního stylu na zdraví člověka v jednotlivých vývojových etapách života	podpora zdraví a její formy	
	Osobnostní a sociální rozvoj	
charakterizuje své kladné a záporné stránky osobnosti	sebepoznání a sebepojetí	
popíše předpoklady k dosažení stanovených cílů člověka	seberegulace a sebeorganizace činností a chování	
uvede příklady eliminace negativních vlivů společnost na svoji osobu	psychohygiena	
popíše lidské vztahy, komunikaci a spolupráci v jednotlivých etapách lidského života	mezilidské vztahy, komunikace a kooperace	

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

Ročník	Předmět	Téma
6.	VZ	Vhodné a nevhodné návyky
6.	VZ	Kamarádství, přátelství
6.	VZ	Zásady slušného chování a komunikace ve společnosti
6.	VZ	Zdravý životní styl - režim dne
6.	VZ	Vhodné a nevhodné využití volného času
6.	VZ	Duševní hygiena - relaxace
6.	VZ	Ochrana zdraví
6.	VZ	Linky důvěry
7.	VZ	Vztah k druhému pohlaví
7.	VZ	Pravidla společenského chování (pozdrav, představování, korespondence, telefonování, rétorika)
8.	VZ	Společenské normy a pravidla
8.	VZ	Mezilidská komunikace
8.	VZ	Asertivita
8.	VZ	Lidská solidarita
8.	VZ	Duševní a sociální zdraví
8.	VZ	Etické vztahy k nemocnému a zdravotně postiženému
8.	VZ	City, prožívání, chování, agrese
8.	VZ	Stres

Výchova demokratického občana

Ročník	Předmět	Téma
	VZ	

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Ročník	Předmět	Téma
7.	VZ	Ochrana člověka za mimořádných situací (živelné pohromy, terorismus)
7.	VZ	Civilizační choroby
8.	VZ	Lidská solidarita

Multikulturní výchova

Ročník	Předmět	Téma
8.	VZ	Lidská solidarita

Environmentální výchova

Ročník	Předmět	Téma
--------	---------	------

6.	VZ	Zásady zdravého bydlení
6.	VZ	Zdravý životní styl
6.	VZ	Vhodné a nevhodné využití volného času
7.	VZ	Živelné pohromy
7.	VZ	Životní prostředí a naše zdraví
7.	VZ	Civilizační choroby
8.	VZ	Působení vnějších a dědičných vlivů na život člověka

Mediální výchova

Ročník	Předmět	Téma
6.	VZ	Volný čas - vliv médií na uspořádání dne
6.	VZ	Reklama
8.	VZ	Média a mezilidská komunikace

Informatika

Výchovně vzdělávací strategie k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí

Klíčová kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
<i>Kompetence k učení</i>	Podpora rozvoje dovedností a způsobů rozhodování metodami, které umožňují přímou zkušenost
	Dostatek informačních zdrojů – knihovna, internet, exkurze atd.
	Propojení informací se skutečným životem
	Práce s informacemi
	Samostatnost, organizace vlastní činnosti
	Vlastní úsudek, iniciativa, tvořivost, zodpovědnost
	Komunikace, spolupráce v týmu
	Poznání vlastních možností
	Prezentace vlastních výsledků
	Tvořivost (práce na projektech)
	Chápat smysl vlastní práce
	Práce v motivujícím prostředí
	Práce s přiměřeným učivem

	Hodnocení za to, co žák umí, ne za to, co neumí
	Využívání kladného hodnocení a dobrých výsledků jako motivace
	Výuka bez situací nerovnosti, ponižení apod.
	Stanovení postupných cílů
	Zařazování metod podporujících zvědavost
	Osobní příklad
	Získané vědomosti a poznatky aplikovat v praktickém životě
Kompetence k řešení problémů	Poznatky nejsou předkládány v hotové podobě
	Uplatňování mezipředmětových vztahů
	Objevování vzájemných příčin a souvislostí přírodních a společenských jevů a dějů
	Přechod od frontálního vyučování k více aktivizujícím metodám
	Široké uplatnění praktických cvičení
	Uplatňování základních myšlenkových operací – srovnávání, analýza, syntéza, zobecňování, abstrakce
	Rozvoj schopnosti logického uvažování
	Řešení problémů na základě kritického zhodnocení informací
	Podpora netradičních způsobů řešení
Kompetence komunikativní	Prostor pro komunikace různými formami (ústně, písemně, výtvarnými prostředky, využitím technických prostředků)
	Dodržování etiky komunikace (věcnost, naslouchání, respektování různých názorů – originálních, nezdařených apod.)
	Zásady komunikace s dospělými
	Základ spolupráce a společného prožívání
	Předpoklady pro poznávání sebe a vztahů k jiným
	Práce v týmu
Kompetence sociální a personální	Atmosféra demokracie a přátelství
	Kooperativní učení, spolupráce ve výuce
	Osobní odpovědnost za výsledky společné práce

	Spolupráce učitelů
	Spolupráce s rodiči a dalšími partnery
	Učit se samostatně rozhodovat a nést důsledky za svá rozhodnutí
	Demokracii a svobodu nezaměňovat za anarchii
	Nutnost dodržování mravních hodnot a slušného jednání
	Vhodnou formou prosazovat svoje zájmy
	Učit se argumentovat
	Učit se chápat bohatství a složitost citového života, rozvíjet citovou otevřenost vůči podnětům z prostředí, ve kterém žijí
	Učit se otevřeně a kultivovaně projevovat své city
Kompetence občanské	Stanovení jasných pravidel pro soužití ve škole – práva, povinnosti, sankce
	Vztahy ve škole – úcta, sounáležitost, uznání
	Otevřenost vůči spolužákům
	Solidarita s druhými
	Respektování autorských práv
	Rozvíjení kritických postojů k negativním jevům ve škole i společnosti
	Integrace žáků vyžadujících speciální péči
	Multikulturní výchova – porozumění odlišnému způsobu života lidí z jiných kultur
	Vytváření podmínek pro adaptaci žáků z jiných kulturních prostředí
	Ohleduplnost vůči starým a nemocným lidem
	Učit se ohleduplnému a citlivému vztahu k lidem, přírodě, kulturním a etickým hodnotám
	Škola bez kouření a drog
	Důsledná prevence šikany a násilí, kyberšikana
Kompetence pracovní	Osvojování základních pracovních dovedností a návyků
	Účast žáků při úpravách prostředí školy

	Uplatňování sebehodnocení žáků
	Uplatňování mezipředmětových vztahů při volbě povolání
Kompetence digitální	Ovládání běžně používaných digitálních zařízení, aplikací a služeb
	Využití KD při učení i při zapojení do života školy a do společnosti
	Určení, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít.
	Získávání, vyhledávání, kritické posouzení, správa a sdílení dat, informací a digitálního obsahu, volba postupů, způsobů a prostředků, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
	Vytváření a úprava digitálního obsahu, kombinace různých formátů, vyjadřování se pomocí digitálních prostředků
	Využívání digitálních technologií, aby si žák usnadnil práci, automatizace rutinních činností, zefektivnění či zjednodušení svých pracovních postupů a zkvalitnění výsledků práce žáka
	Pochopení významu digitálních technologií pro lidskou společnost, seznámení se s novými technologiemi, kritické hodnocení jejich přínosů a reflexe eventuálních rizik jejich využívání
	Předcházení situací ohrožujících bezpečnost zařízení i dat, situací s negativním dopadem na tělesné a duševní zdraví žáka i zdraví ostatních; žák používá etickou komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí.

Občanská a rodinná výchova

6. ročník

Konkrétní výstupy pro žáka	Učivo	Výstupy
	Proměny roku a jeho slavnosti	
vysvětlí důvody střídání dne a noci, měsíce	cyklus dne, týdne, roku	
popíše správný denní rytmus a dodržuje jej	denní rytmus	
	Místo, kde žijeme	

vysvětlí pojem domov, národ, vlast	domov, národ, vlast	Výchova k občanství: 1.1, 1.2
popíše národní zvyky a obyčeje	naše vlast	
	pověsti o počátcích českého národa	
doloží na příkladech nejvýznamnější místa, památky a osobnosti regionu, celé republiky	naše obec, region, kraj	
uvádí, co nás proslavilo		
vymezí, co je charakteristické pro vlastní region		
orientuje se v orgánech obce, určí přední představitele		
vysvětlí důležitost mateřského jazyka v životě člověka	mateřský jazyk	
	Člověk ve společnosti	
odůvodní důležitost rodiny	rodina	Výchova k občanství: 1.5, 1.6, 1.7, 1.10, 4.6
uvede základní funkce rodiny		
vymezí role jednotlivých členů rodiny a určuje vztahy v rodině		
sestaví rodokmen své rodiny po tři generace	rodokmen	
objasní důležitost právní úpravy manželství	zákon o rodině	
určí výhody a nevýhody rodiny úzké a široké	manželství a rodičovství	
uvědomuje si manželství jako celoživotní svazek a určí, co k jeho trvání přispívá		
rozliší druhy náhradní rodinné péče, uvede její význam a problémy	náhradní rodinná péče	
	zvyky a rodinné tradice	

na příkladech doloží přínos spolupráce lidí	lidská setkání	
	Činnost lidí, práce, hospodářství	Výchova k občanství: 3.2
rozlišuje příjmy a výdaje	hospodaření v domácnosti	
uvědomuje si hodnotu peněz		
sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti		
objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti		
porovná vhodné a nevhodné využívání rodinného (osobního) rozpočtu		
zdůvodní důležitost práce v životě člověka		
	pomoc dětí v domácnosti	

7. ročník

Konkrétní výstupy pro žáka	Učivo	Výstupy
	Místo, kde žijeme	
vysvětlí pojmy národ, vlast, stát	národy a národnosti menšiny	Výchova k občanství : 1.1, 1.2, 1.8, 1.9
popíše rozdíly mezi zvyky vybraných národnostních menšin zastoupených v ČR		
respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, chování, myšlení		
zaujímá tolerantní postoj k menšinám		
ctí národní tradice	vlast	
zdůrazní, proč je nutné respektovat jiné národy a národnosti		
rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu	vlastenectví	

vyjmenuje a popíše státní symboly, vysvětlí význam státních symbolů a jejich používání	stát a státní symboly	
	Majetek a bohatství	Výchova k občanství : 3.1, 3.2, 4.6
rozliší druhy majetků	majetek	
uvede způsoby nabytí majetku		
vysvětlí důvody majetkové nerovnosti		
uvede různé formy vlastnictví, ujasní vhodné nakládání s ním a způsoby jeho ochrany	vlastnictví	
objasní potřebu ochrany majetku		
objasní právní úpravu vlastnictví		
	Kultura	
vysvětlí význam slov kultura, kulturní dědictví	kultura (druhy, funkce)	Výchova k občanství: 1.3 , 1.4
respektuje odlišné kultury a kulturní zvláštnosti	kulturní dědictví	1.5 Výchova ke zdraví: 1.3
orientuje se v nabídce kulturních institucí	odlišné kultury a kulturní vzorce	
popíše kulturní život v místě bydliště	kulturní instituce	
objasní mnohá nebezpečí působení masmédií na člověka	masmédiá	
posoudí vliv masmédií na veřejné mínění a chování lidí		
	Vztah člověka k přírodě	
vytváří si svůj postoj k přírodě	člověk a příroda	Výchova k občanství: 5.3, 5.4, 5.5
ochraňuje přírodu	ochrana přírody	

uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory	globalizace	
zná globální problémy současnosti a popíše jejich příčiny i možné důsledky pro život lidstva	globální problémy lidstva a jejich řešení	
zná příklady možných způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni (v obci, regionu)		
	Proměny člověka	
vyjmenuje a časově odliší životní etapy člověka, které stručně charakterizuje	Životní cyklus člověka (od narození po stáří)	
	Stát a právo	Výchova k občanství: 4.1
charakterizuje stát, vysvětlí důležitost vzniku právních norem	vnik státu a státních norem	
na příkladech uvede rozdíly v typech států: stát otrokářský a feudální, stát demokratický a totalitní	historické typy států	

8. ročník

Konkrétní výstupy pro žáka	Učivo	Výstupy
	Člověk jako osobnost	
zná význam slova osobnost	osobnost člověka	Výchova k občanství: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4
vyjmenuje vlastnosti osobnosti a charakterizuje je	vlastnosti osobnosti (schopnosti, dovednosti, zájmy, vůle, charakter, temperament)	
poznává sám sebe, hodnotí své chování a jednání	typologie osobnosti	
rozvíjí své osobní přednosti a pěstuje si zdravou sebedůvěru		
	Člověk ve společnosti	

uplatňuje pravidla a normy správného chování v běžném životě	role jedince ve společnosti	Výchova k občanství: 1.6 , 1.7, 1.10 , 2.1
	Stát a právo	
vysvětlí znaky státu, typy státu, státní zřízení	právní základy státu	Výchova k občanství: 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 4.7, 4.8
	Ústava ČR	
rozezná složky státní moci i jejich orgány a instituce	složky státní moci	
objasní smysl voleb	volby	
charakterizuje obsah jednotlivých druhů práv	právo občanské, obchodní, rodinné	
	Lidská práva a povinnosti	Výchova k občanství: 1.6, 1.7, 1.9, 4.5, 5.6
	Listina základních práv a svobod	
uvědomuje si výhody demokratického státu	práva a povinnosti občanů	
posoudí význam ochrany lidských práv		
přiměřeně uplatňuje svá práva, respektuje práva a zájmy druhých lidí	problémy v oblasti lidských práv	
zaujímá aktivní postoj proti lidské nesnášenlivosti	lidská nesnášenlivost (rasismus, xenofobie, extremistické chování, terorismus)	
zná významné dokumenty týkající se lidských práv a svobod		

orientuje se v základních právech a povinnostech vyplývajících z důležitých právních vztahů a uplatňuje je ve svém životě		
	egoismus a intolerance	
	Činnost lidí, práce, hospodaření	
spolupracuje ve skupině, přebírá odpovědnost za společné úkoly	spolupráce lidí	Výchova k občanství: 1.6, 1.7, 1.10, 4.6
chápe výhody spolupráce při uskutečňování některých cílů zaměstnání, povolání		
doloží propojenost pojmů práce, zaměstnání, povolání, poslání		
uvědomuje si potřebu různých povolání a potřebu odlišných schopností a dovedností pro jejich výkon	druhy profesí, typy škol	
zná všechny náležitosti pracovní smlouvy, podmínky vzniku a ukončení pracovního poměru a pracovní podmínky mladistvých	pracovní právo	
vyjmenuje typy nezaměstnanosti, popíše vzorec pro výpočet nezaměstnanosti	nezaměstnanost	
zná možnosti řešení nezaměstnanosti		

9. ročník

Konkrétní výstupy pro žáka	Učivo	Výstupy
	Volba povolání	Výchova k občanství: 2.1, 2.2
podle vlastních schopností, dovedností	sebepoznání	

a zájmů si vhodně zvolí školu pro výkon budoucího povolání		
uvědomuje si potřebu určitých dovedností a schopností pro výkon povolání	vlastnosti osobnosti a budoucí povolání	
	informace o budoucím povolání	
uvědomuje si etapy, kterými prochází při volbě povolání	stadia volby povolání	
objasňuje roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu chápe nutnost přípravy občanů k obraně státu	POKOS	5.6, 5.7
	Práva a povinnosti	Výchova k občanství: 4.5, 4.7, 4.8, 4.9, 4.10, 4.11
vysvětlí úlohy práva v životě člověka	úlohy práva	
dodržuje právní ustanovení, která se na něho vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování		
objasní rozdíly trestního zákona a trestního řádu, uvádí příklady z jejich obsahu	trestní právo (trestní zákon a trestní řád)	
rozlišuje přestupek a trestní čin		
uvědomuje si příčiny a důsledky korupčního jednání		
vysvětlí nadřazenost zákonů, typy zákonů a uvádí příklady	zákony	
uvědomuje si důležitost smluv, uvádí příklady smluv upravující občanskoprávní vztahy: osobní přeprava, koupě, oprava, pronájem věci	smlouvy	
zná hierarchii soudů v ČR	soudy	

orientuje se v podmínkách nabývání a pozbývání státního občanství	státní občanství	
	Stát a jeho podoby	Výchova k občanství: 4.3
orientuje se v historických podobách státu, objasňuje jejich výhody a nevýhody	stát a jeho podoby	
uvědomuje si úlohy státu	úlohy státu	
	Nadnárodní společenství	Výchova k občanství: 5.1, 5.2, 5.6
uvádí fakta z historie vzniku EU	EU	
na příkladu ČR uvede výhody a nevýhody členství v EU		
popíše funkce a objasní význam OSN a NATO při řešení významných konfliktů a při řešení kolektivní bezpečnosti	OSN	
objasňuje roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany ČR i jiných států	NATO	
popisuje výhody spolupráce mezi státy		
uvádí příklady činnosti mezinárodních společenství	ES, UNESCO, UNICEF, WHO	
	Stát a hospodářství	Výchova k občanství: 3.3,3.4, 3.5,3.6,3.7, 3.8
rozlišuje a správně používá pojmy nabídka a poptávka	tržní vztahy, nabídka a poptávka	
vysvětlí, jak funguje trh zboží a trh práce	tržní mechanismy	

uvádí nástroje hotovostního a bezhotovostního placení		
uvádí příklady použití debetní a kreditní platební karty a jejich omezení		
vysvětlí význam daní z hlediska financování společensky nevýrobních oblastí (školství, kultury, zdravotnictví a soudnictví)	hospodářská politika státu (daňový systém, státní rozpočet)	
vysvětlí funkci bank a nabídku jejich služeb	ČNB, banky	
uvádí nejčastější druhy pojištění a navrhuje, kdy je využít	pojištění	